

Da je bila prva patentna prijava
(GB1039141) za računalniško izvedeni
izum v Evropi vložena leta 1962 v Veliki
Britaniji?
In da je bil za izum **'Računalnik,
namenjen samodejnemu reševanju
linearnih
programov'** patent podeljen leta 1966?

Da je bila v Sloveniji prva patentna prijava
(201200367) za mobilno aplikacijo vložena
leta 2012?

In da je bil za izum **'Mobilna aplikacija in
postopek za okoljsko informiranje'**
patent podeljen leta 2013?

**Fakulteta za informacijske študije v
Novem mestu
Pisarna za prenos znanja in tehnologij
(TTO FIŠ)**

Ljubljanska cesta 31a, p. p. 603
8000 Novo mesto
+386 (0)7 3737 884
TTO@fis.unm.si
www.fis.unm.si

Izdajatelj: Fakulteta za informacijske študije v Novem mestu
Avtorica vsebine in oblikovanje: Urška Frč
Novo mesto, januar 2020

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

»Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, prednostne osi 1 Krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij.«

**RAČUNALNIŠKO
IZVEDENI IZUMI:
Stanje v Sloveniji in v
Evropi**

NAMESTO UVODA

10. člen Zakona o industrijski lastnini (ZIL-1-UPB3), ki govori o predmetu patentnega varstva, določa, da se v Sloveniji »**patent podeli za izum s slehernega področja tehnike, ki je nov, na inventivni ravni in industrijsko uporabljiv**«.

11. člen, ki v nadaljevanju govori o izjemah iz patentnega varstva, pa določa, da (1) »**odkritja, znanstvene teorije, matematične metode in druga pravila, načrti, metode in postopki za duhovno aktivnost se kot taki ne štejejo za izume po 10. členu tega zakona**« in da (2) »**patent ne sme biti podeljen za a) izum, katerega uporaba je v nasprotju z javnim redom ali moralo, in b) za izum kirurškega ali diagnostičnega postopka ali postopka zdravljenja, ki se uporablja neposredno na živem človeškem ali živalskem telesu, razen izuma, ki se nanaša na izdelke, predvsem na snovi in zmesi, ki se uporabljajo pri takšnem postopku**«.

RAČUNALNIŠKO IZVEDENI IZUMI

Izumov računalniške narave Zakon o industrijski lastnini v Sloveniji ne obravnava.

Evropska patentna konvencija, ki je bila sprejeta leta 1973, do leta 2016 pa je bila pod okriljem Evropskega patentnega urada deležna številnih dopolnitev, v svojem 52. členu opredeljuje, za katere izume je mogoče pridobiti patentno varstvo oz. evropski patent.

Medtem ko je opredelitev izumov, za katere je možno pridobiti patent, večinoma sorodna slovenski opredelitvi, Evropska patentna konvencija v tretji alineji 2. točke 52. člena določa, da računalniški programi za izume ne štejejo.

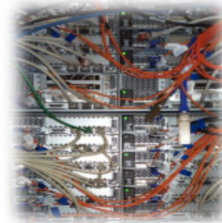
Računalniške programe oz. programsko opremo, ki ne izkazuje tehničnega prispevka, je tako možno v Sloveniji in v Evropi zaščititi le z avtorskimi pravicami, ki pa ne varujejo ideje.

Seveda to v nadaljevanju ne izključuje možnosti, da se lahko videz bodisi vmesnika z ukazno vrstico bodisi grafičnega uporabniškega vmesnika zaščiti z modelom.

V Evropi je torej kljub vsemu možno pridobiti patentno varstvo za programsko opremo, če se izkaže njen tehnični prispevek. Seveda pa bo o tem v pretežni meri odločalo to, kako je napisana patentna prijava.

STANJE V SLOVENIJI IN V EVROPI

Evropska komisija je leta 2002 objavila predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta Evropske unije o patentabilnosti računalniško izvedenih izumov, ki ga je Evropski parlament po številnih perečih razpravah s svojimi poslanci leta 2005 z večino glasov zavrnil. Sprejetje omenjene direktive bi pomenilo enotno patentiranje računalniško izvedenih izumov v državah članicah.

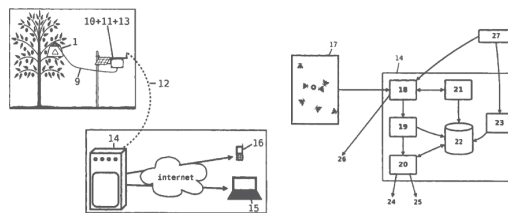

Razprava o tem še vedno traja.

Na Evropskem patentnem uradu je mogoče pridobiti patent za računalniške oz. mobilne aplikacije, nekaj patentov pa je bilo podeljenih že tudi na Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino.

Tudi v patentni prijavi za mobilno aplikacijo je potrebno upoštevati, da mora izum izkazovati tehnični prispevek. Po pravilih Evropskega patentnega urada mora biti v tem primeru programska oprema povezana s strojno opremo.

Eden izmed takšnih primerov je leta 2012 podeljeni patent za izum 'Sistem za avtomatsko zaznavanje in spremljanje pojava škodljivih žuželk', ki rešuje problem zamudnega fizičnega pregledovanja pasti. S pomočjo kamer v pasti omogoča zaznavanje in spremljanje pojava škodljivcev.

Drugi takšen primer je leta 2019 podeljeni patent za izum 'Sistem in metoda za tiskanje in prevzem publikacij kot so časopisi na zahtevo bralca', ki sodi v področje tiskalnih naprav za posebne namene in v področje naprav za kombiniranje tiskanja z drugimi funkcijami. Sistem za tiskanje in prevzem publikacij obsega vsaj dve internetno povezani enoti, mobilna aplikacija pa sporoča o lokaciji naprave za tiskanje in prevzem publikacij, omogoča urejanje naročnine in pošilja ukaze za tiskanje in plačevanje.

POJMOVNIK

Računalniško izvedeni izum (angl. Computer Implemented Invention): izum, ki je izveden s pomočjo računalnika, računalniškega omrežja ali druge programljive naprave, z eno ali več značilnostmi, ki so bodisi delno bodisi v celoti izvedene s pomočjo enega ali več računalniških programov.

Računalniški program (angl. Computer Program): algoritem, ki je zapisan v enem izmed programskih jezikov (npr. C++, JavaScript, PHP, Python ...) in ga je mogoče izvajati na računalniku.

Programska oprema (angl. Software): skupina računalniških programov, ki s strojno opremo v računalniku predstavljajo celoto.

Strojna oprema (angl. Hardware): fizični deli računalnika, kot so matična plošča, vhodne, izhodne, procesne in pomnilne enote.

Uporabniški vmesnik (angl. User Interface): okolje, znotraj katerega uporabnik komunicira z napravo.

Tehnični prispevek (angl. Technical Contribution): prispevek stanju tehnike na področju tehnologije, ki je nov in za strokovnjaka ni očiten; tehnični prispevek se ocenjuje ob upoštevanju razlike med stanjem tehnike in celotne patentne prijave, ki mora vsebovati tehnične značilnosti ne glede na to, če jih spremljajo tudi ne-tehnične značilnosti.

Mobilna aplikacija (angl. Mobile Application): programska podpora za pametne naprave (npr. pametne telefone, tablične računalnike in ostale mobilne naprave).

Uporabljeni viri

Zakon o industrijski lastnini (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo in 100/13).

URSIL. (2019). *Evropska patentna konvencija*.

EUR-Lex. (2006). *Zakonodajna resolucija Evropskega parlamenta o skupnem stališču Sveta z namenom sprejetja Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o patentabilnosti računalniško izvedenih izumov*.

EPO. (2019). *Espacenet: Free Access to over 110 Million Patent Documents*.

—. (2019b). *Patenti*.

—. (2019b). *Guidelines for Examination in the European Patent Office*.

—. (2019c). *Patenti*.

—. (2019d). *Patenti*.

Collins English Dictionary. (2019). *Dictionary*.

—. (2019c). *Espacenet. Bibliographic Data: GB1039141 (A)—1966-08-17*.